

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія

ПРАВО

Випуск 23

Частина I

Том 3

Ужгород-2013

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук з юридичних дисциплін.

*Постанова Президії ВАКУ України № 205/5 від 08 червня 2005 року.
Проведено перереєстрацію видання, Постанова Президії ВАКУ України № 105/3 від 08 липня 2009 року.*

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор
Заст. гол. редактора: Гарагонич О.В. – к.ю.н., доцент
Вчений секретар: Белов Д.М. – д.ю.н., доцент
Члени редколегії: Бобровник С.В. – к.ю.н., професор
Булеца С.Б. – к.ю.н., доцент
Воронова Л.К. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
Гомонай В.В. – к.ю.н., доцент
Греца Я.В. – к.ю.н., доцент
Грошевий Ю.М. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
Дзера О.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
Козюбра М.І. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
Колодій А.М. – д.ю.н., професор
Кубічек П. – к.ю.н., професор, Університет імені Я.А. Коменського, м. Братислава (Словацька Республіка)
Лазур Я.В. – д.ю.н., професор
Лемак В.В. – д.ю.н., професор, член-кореспондент Академії правових наук України
Ленгер Я.І. – к.ю.н., доцент
Марек К. – к.ю.н., професор, Університет імені Т.Г. Масарика, м. Брно (Чеська Республіка)
Марцеляк О.В. – д.ю.н., професор
Митровка Я.В. – к.ю.н., доцент
Палінчак М.М. – к.і.н., доцент
Патакійова М. – професор, доктор права, к.ю.н., проректор Університету імені Я.А. Коменського, м. Братислава (Словацька Республіка)
Петришин О.В. – д.ю.н., професор, академік Академії правових наук України
Праневічне Б. – к.ю.н., професор, Університет імені Миколаша Ромеріса, м. Вільнюс (Литовська Республіка)
Рогач О.Я. – д.ю.н., професор
Семерак О.С. – к.ю.н., професор
Сідак М.В. – д.ю.н., професор
Скрипнюк О.В. – д.ю.н., професор
Ступник Я.В. – к.ю.н., доцент
Фазикош В.Г. – к.ю.н., професор
Чечерський В.І. – к.ю.н., доцент
Ярема В.І. – д.е.н., професор

Рекомендовано до друку
Вченою радою Державного вищого навчального закладу
„Ужгородський національний університет”, протокол № 4 від 5 грудня 2013 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія ВК № 7992,
видане Державним комітетом телебачення і радіомовлення 09.10.2003 р.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 8

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ; КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО..... 9

Берднік І.В. ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ.....	9
Білаш О.В. СУБ'ЄКТ НЕЗАКОННИХ ДІЙ ЩОДО РЕЛІГІЙНИХ СПОРУД АБО СВЯТИНЬ.....	12
Бурдега Р.В. БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ ЧИ ПРОВОКАЦІЯ ПІДКУПУ?.....	16
Горінецький Й.І. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ПРЕЗУМПЦІЯ НЕВИНУВАТОСТІ: ДИСКУСІЮ ВАРТО ПРОДОВЖИТИ.....	20
Задоя К.П. ЮРИДИЧНА ПРИРОДА КАРАНІСТІ ДІЯННЯ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ УКРАЇНИ.....	25
Комаров О.Д. ПОМИЛКА В ОБ'ЄКТІ ЗЛОЧИНУ: ПОНЯТТЯ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЯ.....	30
Корабель М.Г. ЗНАЧЕННЯ СТАДІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКОНАННЯ КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА.....	36
Красик Л.Г., Тімошенко Н.О. ОСОБЛИВОСТІ ОЗНАК ДОБРОВІЛЬНОЇ ВІДМОВИ ВІД ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ.....	38
Кузнецов В.В., Ткачук І.Д. КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ.....	42
Ларченко М.О. ДОСЛІДЖЕННЯ ЙМОВІРНОСТІ РЕЦИДИВУ ЗА ДОПОМОГОЮ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ.....	46
Налуцишин В.В. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКУЮЧИХ (ОСОБЛИВО КВАЛІФІКУЮЧИХ) ОЗНАК ХУЛІГАНСТВА (ч.ч. 2,3,4 ст. 296 КК УКРАЇНИ).....	52
Орловська Н.А. ЗАХОДИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ВПЛИВУ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ.....	57
Притула В.В. СОЦІАЛЬНА ОБУМОВЛЕНІСТЬ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОГРОЗУ АБО НАСИЛЬСТВО ЩОДО ДЕРЖАВНОГО ЧИ ГРОМАДСЬКОГО ДІЯЧА.....	61
Слободзян А.П. СУБ'ЄКТИВНІ ОЗНАКИ СЛУЖБОВОГО ПІДРОБЛЕННЯ.....	64
Тімофєєва Л.Ю. ОГЛЯД ПІДХОДІВ ДО РОЗУМІННЯ ПРИНЦИПУ ГУМАНІЗМУ В КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ.....	68
Томчук І.О. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ.....	72
Триньова Я.О. СПІВВІДНОШЕННЯ БІОЕТИКИ З ІНШИМИ СОЦІАЛЬНИМИ ЯВИЩАМИ.....	75
Черниченко Л.М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПОВТОРНОСТІ ТА РЕЦИДИВУ ЯК КВАЛІФІКУЮЧИХ ОЗНАК ЗЛОЧИНУ.....	79
Шекк Е.А. ЛАТЕНТНОСТЬ ПРЕСТУПНОСТІ, СВ'ЯЗАННОЇ С ОРГАНІЗАЦІЄЮ И СОДЕРЖАНИЕМ ПРИТОНОВ ДЛЯ ПОТРЕБЛЕНИЯ НАРКОТИКОВ.....	82
Шуляк Ю.Л. ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ВСТАНОВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ОЗНАК РЕЙДЕРСТВА ЯК КРИМІНАЛЬНО КАРАНОГО ДІЯННЯ.....	84

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ.....88

Дорофєєва Л.М. ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА НА МИТНІ ОРГАНИ.....	88
Дуда В.Я. СЛІДЧІ ВЕРСІЇ ПРО ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ	

ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ НЕЗАКОННИХ ОПЕРАЦІЙ З МЕТАЛОБРУХТОМ.....	91
Карабут Л.В. СПІВВІДНОШЕННЯ ПРЕДМЕТУ І ЗМІСТУ КРИМІНАЛЬНОЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	95
Кимлик Р.В., Котова Г.О. ЗНАЧЕННЯ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ І СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДОДЕРЖАННЯМ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ ПРИ ВИКОНАННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....	98
Кіреєв Р.В. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ.....	102
Кішен Н.В. МЕЖІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПЕРЕГЛЯДУ ВИРОКІВ ТА УХВАЛ ЯК ЗАГАЛЬНА УМОВА АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	106
Комісарчук Р.В. ФУНКЦІЇ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	110
Лісова А.Ю. ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИННОГО ПОСЯГАННЯ ПРИ ВЧИНЕННІ ЗГВАЛТУВАННЯ ЯК СТРУКТУРНИЙ ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНУ.....	114
Лужецька О.Р. ЗМІСТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВИМАГАННЯ, ПОВ'ЯЗАНОГО ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ НАСИЛЬСТВА НАД ПОТЕРПІЛИМ.....	119
Максимів Л.В. ФАКТИЧНА ПЕРЕДАЧА ОСОБИ ПІД ЮРИСДИКЦІЮ ЗАПИТУЮЧОЇ ДЕРЖАВИ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ.....	123
Марушак О.А. ЩОДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОДАТКОВИХ ЗЛОЧИНІВ.....	126
Мирошниченко Ю.М. ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ «РІЧ» ТА «МАЙНО» В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	130
Романюк В.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО СТАТУСУ ЗАКОННОГО ПРЕДСТАВНИКА НЕПОВНОЛІТНЬОГО ПІДОЗРЮВАНОГО, ОБВИНУВАЧЕНОГО.....	134
Саїнчин С.О. ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПРАКТИЧНИЙ СТАН РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНИХ ВБИВСТВ МАТРІРЬЮ СВОЄЇ НОВОНАРОДЖЕНОЇ ДИТИНИ.....	138
Степанов П.Л. ЗАКОННІСТЬ ОБҐРУНТОВАНІСТЬ І ВМОТИВОВАНІСТЬ УХВАЛИ ПРО ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ДІЙОВИМ КАЯТТЯМ.....	141
Тітко І.А. УГОДА ПРО ПРИМИРЕННЯ ЯК ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИВАТНОГО ІНТЕРЕСУ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ.....	146
РОЗДІЛ 10	
СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА.....	150
Билиця І.О. ЕТИЧНІ ВИМОГИ ДО ПРОКУРОРІВ.....	150
Литовка В.М. ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОЗАХИСНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ.....	154
Мельник О.Г. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ СУБ'ЄКТІВ ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ.....	157
Остапець В.О. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ УЧАСТІ ПРОКУРОРА У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ.....	162
Подкопаєв С.В. ЕТАПИ ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ПРОКУРАТУРИ.....	166
Солієнко Ю.С., Булеца С.Б. ДО ПРОБЛЕМИ ДОВГОТРИВАЛОСТІ СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ.....	171
РОЗДІЛ 11	
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО.....	176
Васюренко А.О. РОЛЬ ЛІГИ НАЦІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ЗАБОРОНИ ЗАСТОСУВАННЯ СИЛИ.....	176
Качурінер В.Л. КОМПЕТЕНЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА КРАЇН-ЧЛЕНІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	179
Клівець О.В. ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ	

СИСТЕМИ ДЖЕРЕЛ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	182
Коруц У.З. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ НОРМ ПРО ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУДОВИЙ РОЗГЛЯД В ПРАВОНАСТУПНОЇ ПРАКТИЦІ УКРАЇНИ.....	192
Кучер О.Б. ОБВИНУВАЛЬНИЙ ДОКУМЕНТ ЯК ПЕРВИННИЙ ІНСТРУМЕНТ ІНІЦІУВАННЯ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ ЩОДО СКОЄННЯ ІНДИВІДОМ МІЖНАРОДНИХ ЗЛОЧИНІВ.....	197
Мовчан Ю.В. ОНТОЛОГІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	200
Пазюк А.В. ІНФОРМАЦІЙНА СФЕРА ЯК ПРЕДМЕТ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ.....	204
Півторак Г.Ф. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ МІЖ СУДНОМ ТА ДЕРЖАВОЮ ЙОГО ПРАПОРУ У КОНВЕНЦІЇ ООН З МОРСЬКОГО ПРАВА 1982 р.....	207
Ржевская В.С. ЭВОЛЮЦИЯ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ СВЯЩЕННОГО СОЮЗА В ЮРИДИЧЕСКОЙ И ИСТОРИЧЕСКОЙ НАУКАХ.....	210
Славко А.С. ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ЮРИСДИКЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СУДОВИХ УСТАНОВ НА ПРИКЛАДІ МІЖНАРОДНОГО СУДУ ООН ТА МІЖНАРОДНОГО МОРСЬКОГО ТРИБУНАЛУ.....	216
Стецюк Х.П. ВИНИКНЕННЯ ТА РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ ОФІЦІЙНОЇ НАЗВИ ДЕРЖАВИ (ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ).....	219
Столярський О.В. ОСНОВНІ ФОРМИ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У БОРОТБІ З ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЮ ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ ДО ПРИЙНЯТТЯ СТАТУТУ ООН.....	223
Турченко О.Г., Бешуля П.В. ПОЛИВАРИАНТНОСТЬ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПОНЯТИЯ «ИНФОРМАЦИОННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ ГОСУДАРСТВА» В КОНТЕКСТЕ МЕЖДУНАРОДНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ.....	228
Чернявський А.Л. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА БОРОТБЯ ІЗ ЗАБРУДНЕННЯМ СЕРЕДОВИЩА ВІДКРИТОГО МОРЯ.....	231
Яцишин М.Ю. ПРОБЛЕМИ УНІФІКАЦІЇ ПОНЯТТЯ «КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ» У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	235
РОЗДІЛ 12	
ФІЛОСОФІЯ ПРАВА.....	241
Братасюк В.М. ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ЛЮДИНИ У КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ ХІХ-поч. ХХ ст.....	241
Буюклі В.І. ОБ'ЄКТНИЙ ВИМІР ОХОРОНИ ПРАВА: ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	246
Дунас О.І. ЦІННІСНИЙ ПІДХІД ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ФЕНОМЕНА ПРАВА.....	250
Крестовська Н.М. ФІЛОСОФІЯ ЮВЕНАЛЬНОГО ПРАВА.....	255
Тіщенко Ю.В. ФОРМИ МІФУ У ПРАВОВІЙ РЕАЛЬНОСТІ.....	258

CONTENTS

SECTION 8

CRIMINAL LAW AND CRIMINOLOGY; PENAL LAW..... 9

Berdnik I.V. THE OBJECT OF THE CRIME IN THE CRIMINAL LAW OF UKRAINE: PROBLEM ASPECTS.....	9
Bilash O.V. THE SUBJECT OF ILLEGAL ACTIONS REGARDING RELIGIOUS BUILDINGS AND RELICS.....	12
Burdeha R.V. FIGHTING AGAINST CORRUPTION OR PROVOCATION OF BRIBERY?.....	16
Horinetskyi Y.I. EXEMPTION FROM CRIMINAL LIABILITY AND PRESUMPTION OF INNOCENCE: DISCUSSION SHOULD BE CONTINUED.....	20
Zadoia K.P. LEGAL NATURE OF PUNISHABILITY OF THE ACT UNDER THE CRIMINAL LAW OF UKRAINE.....	25
Komarov O.D. MISTAKE IN THE OBJECT OF THE CRIME: CONCEPT, CLASSIFICATION AND QUALIFICATION.....	30
Korabel M.H. THE VALUE OF PRETRIAL INVESTIGATION IN THE COURSE OF THE CONFISCATION.....	36
Krasyk L.H., Timoshenko N.O. FEATURES SIGNS OF VOLUNTARY RENUNCIATION OF THE CRIME.....	38
Kuznetsov V.V., Tkachuk I.D. CLASSIFICATION OF CRIMES AGAINST PUBLIC ORDER AND MORALITY.....	42
Larchenko M.O. THE STUDY OF PROBABILITY OF RECURRENCE BY MEANS OF MATHEMATICAL METHODS.....	46
Nalutsyshyn V.V. CRIMINAL LEGAL DESCRIPTION AGGRAVATING (ESPECIALLY AGGRAVATING) SIGNS OF HOOLIGANISM (sections 2, 3, 4 art. 296 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE).....	52
Orlovska N.A. MEASURES OF LEGAL-CRIMINAL INFLUENCE: THE GOALS DEFINITION PROBLEMS.....	57
Prytula V.V. SOCIAL CONDITIONING CRIMINALIZATION OF THREATS OR VIOLENCE AGAINST THE STATE OR PUBLIC FIGURE.....	61
Slobodzian A.P. SUBJECTIVE SIGNS OF OFFICE FORGERY.....	64
Timofieieva L.Yu. REVIEW OF APPROACHES TO UNDERSTANDING THE PRINCIPLE OF HUMANISM IN CRIMINAL LAW DOCTRINE.....	68
Tomchuk I.O. CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS AND KEY TRENDS OF JUVENILE CRIME PREVENTION.....	72
Trynova Ya.O. RELATIONSHIP BIOETHICS WITH OTHER SOCIAL PHENOMENA.....	75
Chernychenko L.M. PROBLEMATIC ISSUES OF REPETITION AND RECURRENCE AS AGGRAVATING CIRCUMSTANCES OF THE CRIME.....	79
Shekk E.A. LATENT CRIME RELATED TO THE ORGANIZATION AND MAINTENANCE OF DENS FOR DRUG USE.....	82
Shuliak Yu.L. ON THE ISSUE OF ESTABLISHING THE MAIN FEATURES OF RAIDING AS A CRIMINAL OFFENSE.....	84

SECTION 9

CRIMINAL PROCESS AND FORENSIC SCIENCE; FORENSIC EXAMINATION; OPERATIVELY-SEARCH ACTIVITY..... 88

Dorofieieva L.M. INFLUENCE OF REFORMING CRIMINAL PROCEDURE LAW ON THE CUSTOMS AUTHORITIES.....	88
Duda V.Ya. INVESTIGATORS VERSION OF THE CIRCUMSTANCES WHICH ESTABLISHED WHEN INVESTIGATING THE ILLEGAL SALE OF SCRAP METAL.....	91

Karabut L.V. CORRELATIONS OF SUBJECT AND CONTENT OF CRIMINAL PROCEDURAL ACTIVITY.....	95
Kymlyk R.V., Kotova H.O. VALUE OF PUBLIC PROSECUTIONS AND COURT CONTROL THE OBSERVANCE OF HUMAN SENTENCED ENFORCEMENT OF JUDGMENTS.....	98
Kiricieva R.V. SCIENTIFIC APPROACHES TO UNDERSTANDING THE NATURE OF ABUSE OF RIGHTS.....	102
Kitsen N.V. THE LIMITS OF APPELLATE REVIEWING AS A GENERAL CONDITION OF APPEAL.....	106
Komisarchuk R.V. FUNCTIONS OF CRIMINALISTICS TECHNOLOGY: RAISING OF PROBLEM.....	110
Lisova A.Yu. THE SUBJECT OF CRIMINAL ASSAULT IN THE COMMISSION OF RAPE AS A STRUCTURAL ELEMENT OF FORENSIC CHARACTERISTICS OF CRIME.....	114
Luzhetska O.R. CONTENTS OF CRIMINALISTICS CHARACTERISTIC OF EXTORTION IN CONNECTION WITH THE USE OF VIOLENCE AGAINST VICTIMS.....	119
Maksymiv L.V. ACTUAL TRANSFER PERSON UNDER THE JURISDICTION OF THE REQUESTING STATE: SOME ASPECTS.....	123
Marushchak O.A. ON THE ISSUE OF FORENSIC CHARACTERIZATION OF TAX CRIMES.....	126
Myroshnychenko Yu.M. ON THE INTERPRETATION OF THE TERMS «THING» AND «PROPERTY» IN THE CRIMINAL PROCESS.....	130
Romaniuk V.V. IMPROVEMENT OF PROCEDURAL STATUS LEGAL REPRESENTATIVE MINOR SUSPECT, ACCUSED.....	134
Sainchyn S.O. THEORY AND PRACTICAL ISSUES STATE INVESTIGATION HOMICIDES MOTHER OF A NEWBORN BABY.....	138
Stepanov P.L. THE LEGALITY AND VALIDITY OF MOTIVATION DECISION TO CLOSE CRIMINAL PROCEEDINGS IN CONNECTION WITH EFFECTIVE CONFESSION.....	141
Titko I.A. BARGAIN FOR RECONCILIATION AS A FORM OF IMPLEMENTATION OF THE PRIVATE INTEREST IN THE CRIMINAL PROCESS: ISSUES.....	146
 SECTION 9 CRIMINAL PROCESS AND FORENSIC SCIENCE; FORENSIC EXAMINATION; OPERATIVELY-SEARCH ACTIVITY.....	 88
Bylytsia I.O. ETHICAL REQUIREMENTS FOR THE PROSECURORS.....	150
Lytovka V.M. ISSUES OF REALIZATION OF HUMAN RIGHTS PROTECTION ACTIVITIES BY THE PROSECUTION.....	154
Melnyk O.H. FEATURES OF THE RIGHTS AND DUTIES OF SUBJECTS OF LEGAL RELATIONS IN THE SPHERE OF THE JUDICIARY.....	157
Ostapets V.O. PROBLEMATIC ISSUES OF PARTICIPATION OF THE PUBLIC PROSECUTOR IN CRIMINAL PROCEEDINGS CONCERNING JUVENILES.....	162
Podpkopaev S.V. STAGES OF TRANSFORMATION TO NATIONAL MODEL OF PROSECUTOR'S OFFICE.....	166
Soliienko Yu.S., Buletsa S.B. TO THE PROBLEM OF SUSTAINABILITY OF THE PROCEEDINGS.....	171
 SECTION 11 INTERNATIONAL LAW.....	 176
Vasiurenko A.O. ROLE OF THE LEAGUE OF NATIONS IN THE PROCESS OF DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL LEGAL PROHIBITION TO USE FORCE.....	176
Kachuriner V.L. THE COMPETENCE OF THE EUROPEAN UNION AND THE MEMBER STATES IN THE FIELD OF ENVIRONMENTAL PROTECTION.....	179

Kyivets O.V. HISTORICAL BACKGROUND OF CONTEMPORARY SYSTEM SOURCES OF INTERNATIONAL LAW.....	182
Koruts U.Z. PROBLEMS OF REALIZATION OF INTERNATIONAL LAW NORMS OF THE RIGHT FOR A FAIR TRIAL IN UKRAINE LAW-ENFORCEMENT PRACTICE.....	192
Kucher O.B. INDICTMENT AS PRIMARY DOCUMENT OF TRIGGERING OF CASES RELATING TO THE INDIVIDUAL'S COMMISSION OF INTERNATIONAL CRIMES.....	197
Movchan Yu.V. ONTOLOGY OF THE EUROPEAN INTEGRATION PROCESS.....	200
Paziuk A.V. INFORMATION SPHERE AS SUBJECT OF INTERNATIONAL LAW: THEORETICAL APPROACHES.....	204
Pivtorak H.F. PROVIDING THE GENUINE LINK BETWEEN THE VESSEL AND ITS FLAG STATE IN THE UNO CONVENTION ON THE LAW OF THE SEA, 1982	207
Pzhevskaya V.S. EFFICIENCY OF THE HOLY ALLIANCE: THE DEVELOPMENT BY EVALUATION IN HISTORICAL AND LEGAL SCHOLARSHIP.....	210
Slavko A.S. JURISDICTION OF INTERNATIONAL COURTS ON EXAMPLE OF INTERNATIONAL COURT OF JUSTICE AND THE INTERNATIONAL TRIBUNAL FOR THE LAW OF THE SEA.....	216
Stetsiuk Kh.P. ORIGIN AND DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE OF THE OFFICIAL NAME OF STATE (HISTORIC AND LEGAL ASPECTS).....	219
Stoliarskyi O.V. FUNDAMENTAL CONFIGURATIONS OF INTERNATIONAL COOPERATION IN A FIGHT AGAINST TRANSNATIONAL ORGANIZED CRIME BEFORE ADOPTION UNODC STATUTE.....	223
Turchenko O.H., Beshulia P.V. POLYALTERNATIVENESS OF DEFINITION «INFORMATION SECURITY OF THE STATE» IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL SECURITY.....	228
Cherniavskiy A.L. INTERNATIONAL COUNTERACTION TO CONTAMINATION OF THE HIGH SEA ENVIRONMENT.....	231
Yatsyshyn M.Yu. PROBLEMS OF UNIFICATION OF CYBERCRIME CONCEPT IN INTERNATIONAL LAW.....	235
SECTION 12 PHILOSOPHY OF LAW.....	241
Bratasiuk V.M. THE LEGAL RIGHTS IN THE CONTEXT OF UKRAINIAN LEGAL REALITY XIX – EARLY TWENTIETH CENTURY.....	241
Buiukli V.I. OBJECTIVE DIMENSION OF PROTECTION THE LAW: PHILOSOPHIC LEGAL APPROACH	246
Dunas O.I. VALUE APPROACH IN THE STUDY OF THE PHENOMENON OF LAW.....	250
Krestovska N.M. PHILOSOPHY OF JUVENILE LAW.....	255
Tishchenko Yu.V. FORMS OF MYTH IN THE LEGAL REALITY.....	258

3. Наумов А.В. Российское уголовное право (Общая часть): Курс лекций / Наумов А.В. – М.: БЕК, 1996. – 549 с.
4. Философский словарь / [под ред. И.Т. Фролова]. – М.: Политиздат, 1987. – 978 с.
5. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / [Г.В. Андрусів, П.П. Андрушко, В.В. Беньківський та ін.]. – К.: «Юрінком Інтер», 1997. – 512 с.
6. Фесенко Є. Цінності як об'єкт злочину / Є. Фесенко // Право України. – 1999. – № 6. – С.75-78.
7. Фесенко Є.В. Об'єкт злочину з погляду реалій // Юридичний вісник України. – 1997. – 14-20 серпня. – № 33. – С. 34-38.
8. Андрушко П.П. Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: кримінально-правова характеристика: [монографія] / П.П. Андрушко. – К.: КНТ, 2007. – 328 с.
9. Берзін П.С. Незаконне використання засобів індивідуалізації учасників господарського обороту, товарів та послуг: аналіз складів злочину, передбаченого ст.229 КК України: автореф. дисерт. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук.: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Берзін П.С. – К., 2005. – 22 с.
10. Дзюба В.Т. Потерпілий від злочину у сфері господарської діяльності: його види та юридичні ознаки / Дзюба В.Т. // Відповідальність за злочини у сфері господарської діяльності: матер. наук.-практ. конференції. / [ред. кол.: В.В. Сташис (голов. ред.) та ін.]. – Х.: вид-во «Кроссрод», 2006. – 143 с.
11. Присяжнюк Т.І. Інститут потерпілого у кримінальному праві України. автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» / Присяжнюк Т.І. – К., 2006. – 20 с.
12. Трайнин А.Н. Состав преступления по советскому уголовному праву. – М.: Государственное издательство юридической литературы, 1951. – 387 с.
13. Лихова С.Л. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розділ V Особливої частини КК України): [монографія] / Лихова С.Я. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. – С. 93-94.
14. Лихова С.Я. Конституція України та кримінальне законодавство (окремі питання взаємодії) / Лихова С.Я. // Вісник Конституційного Суду України, – 2005. – № 2 – С.95-100.
15. Мягков М.О. Перешкоджання здійсненню виборчого права: проблеми кримінальної відповідальності: дис., канд. юрид. наук: 12.00.08 / Мягков Микола Олександрович – К., 2006. – 196 с.
16. Новоселов Г.П. Учение об объекте преступления. Методологические аспекты / Новоселов Г.П. – М.: Норма, 2001. – 208 с.

УДК 343.424

СУБ'ЄКТ НЕЗАКОННИХ ДІЙ ЩОДО РЕЛІГІЙНИХ СПОРУД АБО СВЯТИНЬ

THE SUBJECT OF ILLEGAL ACTIONS REGARDING RELIGIOUS BUILDINGS AND RELICS

Білаш О.В.,

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та міжнародного кримінального права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

Стаття присвячена дослідженню проблеми визначення суб'єкта незаконних дій щодо релігійних споруд або святинь. Автором розглядаються проблемні питання кримінальної відповідальності за незаконні дії, передбачені ст.ст. 178, 179 КК України, аналізується можливість кримінальної відповідальності за такі дії юридичними особами, дається оцінка правовим поняттям «суб'єкт злочину» та «особа злочинця».

Ключові слова: кримінальне право, релігійні споруди та святині, суб'єкт злочину, кваліфікація дій.

Статья посвящена исследованию проблемы определения субъекта незаконных действий в отношении религиозных сооружений или святинь. Автором рассматриваются проблемные вопросы уголовной ответственности за незаконные действия, предусмотренные ст.ст. 178, 179 УК Украины, анализируется возможность уголовной ответственности за такие действия юридическими лицами, дается оценка правовым понятиям «субъект преступления» и «личность преступника».

Ключевые слова: уголовное право, религиозные сооружения и святины, субъект преступления, квалификация действий.

The article is dedicated to the problem of identifying the subject of illegal actions regarding religious buildings and relics. The author discusses the problematic questions of criminal liability for illegal acts under Art. 178, 179 of the Criminal Code of Ukraine, is analyzed the possibility of criminal liability for the following acts by entities, is given an assessment of the legal terms «subject of crime» and «offender».

Key words: criminal law, religious constructions and relics, subject of crime, actions' qualification.

У кримінальному праві існують різні поняття та терміни, що позначають злочинця: «суб'єкт злочину», «суб'єкт кримінальної відповідальності», «особа, що вчинила суспільно небезпечне діяння».

Вітчизняний кримінальний закон суб'єктом злочину визнає фізичну, осудну особу, яка досягла до моменту вчинення злочину віку, з якого може настати кримінальна відповідальність (ст. 18 КК України).

Деякі вчені пропонують замінити поняття «суб'єкт злочину» на поняття «суб'єкт кримінальної відповідальності», яке визначається як «фізична особа, що вчинила передбачене кримінальним законом суспільно небезпечне діяння, яка володіє осудністю та належним віком» [1, с. 65]. За іншою точкою зору, поняття «суб'єкт злочину» і «суб'єкт кримінальної відповідальності» є різними за змістом: суб'єкт злочину – це особа, яка несе в собі психічне відношення до свого потенційного діяння і його наслідків, а суб'єкт кримінальної відповідальності являє собою «особу, ознаки якого диференціюють кримінальну відповідальність» [2, с. 410]. Дійсно, для кримінальної відповідальності в цілому мають значення і такі ознаки, як стать і похилий вік особи (наприклад, в українському кримінальному праві вони мають значення при вирішенні питання про можливість застосування довічного позбавлення волі до особи); залежно від певних ознак особи може диференціюватися місце відбування нею покарання у виді позбавлення волі тощо. До складу ознак суб'єкта кримінальної відповідальності входять, таким чином, крім характеристик суб'єкта, що є ознаками складу злочину, ще й соціально-етичні характеристики особистості [3, с. 203].

Також від поняття «суб'єкт злочину» слід відрізняти поняття «особа злочинця». Дані поняття стосуються однієї особи – людини, що вчинила злочин. Однак зміст цих понять і їх кримінально-правове значення не збігаються. Особа злочинця – це «сукупність істотних і стійких соціальних властивостей і ознак, соціально значущих біопсихологічних особливостей індивіда, які, об'єктивно реалізуючись у конкретному вчиненому злочині, надають вчиненому діянню характеру суспільної небезпечності, а винній у ньому особі – властивості суспільної небезпечності, у зв'язку з чим вона і притягається до відповідальності, передбаченої кримінальним законом» [4, с. 37].

Суб'єкт злочину являє собою правове поняття та визначає юридичну характеристику особи, що вчинила злочин; він обмежений тільки ознаками (фізична особа, вік, осудність), які необхідні для настання кримінальної відповідальності особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння, і які становлять лише невелику частину ознак особи [5, с. 27].

Таким чином, поняття «особа злочинця» є більш широким, ніж поняття «суб'єкт злочину». При цьому дані поняття мають різні функції: суб'єкт виступає в якості однієї з умов кримінальної відповідальності, а особа злочинця враховується у кримінальному праві при індивідуалізації покарання, оскільки тільки комплексне урахування ознак особи може дозволити досягнути таких цілей покарання, як спеціальна превенція та виправлення засудженого.

Існує точка зору, згідно з якою, в кримінальному законі термін «особа» є тотожним за змістом поняттю «суб'єкт злочину». Особа в кримінальному праві має всі ознаки суб'єкта злочину, повністю йому рівноцінна; якщо особа не має ознаки суб'єкта, до нього не можуть бути застосовані заходи покарання,

вона не може бути співучасником злочину тощо [3, с. 203].

В науці кримінального права, крім загального поняття «суб'єкт злочину», ознаки якого знайшли законодавче закріплення у статтях 18, 19, 22 КК України, існує проблема кримінальної відповідальності юридичних осіб у якості суб'єктів злочину.

У вітчизняному кримінальному праві прийнято вважати, що суб'єктом злочину може бути лише фізична особа, юридична ж особа за загальноприйнятими правилами може нести лише цивільно-правову та адміністративну відповідальність.

Спроби встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб як суб'єкта злочину вживали й у проектах Кримінального кодексу України [5], Республіки Казахстан [6], однак у результаті недостатньої пропрацьованості даного інституту та численних труднощів у його реалізації, він не знайшов свого законодавчого оформлення.

Згідно з Проектом Кримінального кодексу України, підготовленого за завданням Комісії ВРУ з питань правопорядку та боротьби із злочинністю авторським колективом на чолі з професором В. М. Смітєнком, злочин, вчинений юридичною особою, визнається забороненою Кримінальним кодексом дія або бездіяльність, виконана або санкціонована її керівником або колективним органом управління, що діяла від імені юридичної особи [7]. Юридичні особи можуть нести кримінальну відповідальність за особливо тяжкі злочини проти миру та безпеки людства, здоров'я населення, проти держави, у сфері природокористування і господарювання у випадках, спеціально передбачених нормами Особливої частини Кодексу. До юридичних осіб можуть застосовуватися: кримінальна реституція (примусове і обов'язкове відшкодування засудженим заподіяного потерпілому матеріальної та моральної шкоди); конфіскація знарядь і засобів вчинення злочину; штраф; оголошення юридичної особи злочинною організацією і його ліквідація з конфіскацією майна [7].

Кримінальна відповідальність юридичної особи не виключає такої відносно фізичної особи, що безпосередньо приймала участь в незаконній діяльності юридичної особи або, що сприяла її здійсненню. Автори зазначеного Проекту зазначили також, що на юридичних осіб не поширюються положення, що стосуються обставин, що пом'якшують і обтяжують покарання, призначення покарання більш м'якого, чим передбачене законом, призначення покарання за сукупністю злочинів, умовно-дострокового звільнення, погашення судимості тощо.

Недостатньо пророблене розв'язання питання про кримінальну відповідальність юридичних осіб міститься і у Проекті Кримінального кодексу Республіки Казахстан (1992 р.). Частина друга статті 13 Проекту встановлює, що за деякі діяння, що посягають на суверенітет республіки та основи державного управління, а також за злочини в сфері економіки в передбачених законом випадках поряд з конкретними посадовими особами кримінальній відповідальності підлягають також і юридичні особи, винні в

зайнятті неправомірною антидержавною та антигуманною діяльністю [6].

Незважаючи, на перший погляд, на досить оригінальні й цікаві думки та ідеї про встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб, розглянутих у якості суб'єктів злочину в кримінальному законодавстві, вони не мали загальної підтримки як серед учених-юристів, так і практичних працівників. «Принцип особистої відповідальності повинен означати, що до кримінальної відповідальності може бути притягнута лише фізична особа. Тому для визнання юридичної особи суб'єктом злочину, як пропонується в одному з проектів Кодексу, немає підстав» [8, с. 66].

Так само, професор Н. Ф. Кузнецова вважала, що «поєднувати принципи вини та особистої відповідальності з невинною та колективною відповідальністю юридичних осіб неможливо. Вина завжди є ні чим іншим, як психічним відношенням особи до свого діяння. Цієї вини у юридичних осіб немає» [9, с. 8; 10, с. 42].

Слід розділити позицію професора В. Д. Сорокіна, що кримінальна, адміністративна та дисциплінарна відповідальність наступає винятково за винні діяння, які по своїй сутності можуть застосовуватися тільки відносно фізичних осіб [11, с. 476].

Пропозиція прихильників встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб як суб'єктів злочину не тільки зазнавала серйозної критики з боку супротивників, але й не знайшло підтримки на законодавчому рівні. Не випадково даний інститут не знайшов свого відбиття як у Кримінальному кодексі України 2001 року, так і в Модельному Кримінальному кодексі для держав – учасників СНД [12], та й супротивників встановлення кримінальної відповідальності юридичних осіб серед учених-юристів значно більше, ніж прихильників.

Кримінальний кодекс України залишився на традиційній позиції: кримінальної відповідальності підлягає тільки осудна фізична особа (ст. 18 КК України).

Згідно зі статтею 18 КК України, кримінальній відповідальності підлягає тільки особа, яка досягла до моменту вчинення злочину віку, з якого може настати така відповідальність. Отже, насамперед законодавець враховує, що людина як особистість і як суб'єкт повинна пройти певне соціальне формування й розвиток. Із цієї причини, а також з міркувань гуманності встановлена нижня межа віку настання кримінальної відповідальності – шістнадцять і чотирнадцять років (відповідно, ч. 1 і ч. 2 ст. 22 КК України).

Слід зазначити, що категорія віку, що характеризує суб'єкта злочину, є гранично формальною ознакою – фактом досягнення віку, встановленого законом як вік настання кримінальної відповідальності. Це більше інших формальних ознак суб'єкта злочину може породжувати претензії до кримінального законодавства через однобічне урахування принципу гуманізму (тільки до обвинувачуваного, але не до потерпілого). Крім цього, можна заперечувати справедливість закону та гуманність цієї норми навіть

відносно особи, що вчинила правопорушення, але, що не досягла зазначеного віку. Адже некараність послабляє поняття про межу дозволеного, знижує почуття відповідальності, закріплює протиправний спосіб поведінки, який тяжко піддається корекції в подальшому, провокує дорослих розбещувати неповнолітніх при втягуванні їх у злочинну діяльність.

Більш узагальнені характеристики, що мають відношення до суб'єкта злочину, дані в частині першій статті 19 КК України «Осудність». В юридичній літературі висловлювалися різні точки зору стосовно критеріїв осудності. Більшість юристів вважає, що формула осудності має два критерії: юридичний та медичний. Інші вчені (наприклад, вчений-правознавець В. С. Трахтеров) вважають, що формулу осудності характеризують інші два критерії: інтелектуальний та вольовий; медичний критерій не згадують, посилаючись на тлумачення слів «здатність усвідомлювати свої дії та керувати ними [13, с. 7].

Інші науковці (С. І. Тихенко; І. М. Фарбер) вважають, що у формулі осудності наявний лише медичний критерій [14, с. 297].

На думку переважної більшості вчених, осудність характеризується двома критеріями: юридичним і психологічним. Юридичний критерій осудності – це факт вчинення злочину психічно здоровою особою, здатною усвідомлювати фактичну сторону і суспільну небезпеку свого діяння та керувати своїми діями під час вчинення злочину.

Психологічний критерій характеризує стан психіки особи під час вчинення нею злочину. Він характеризується двома ознаками:

1) можливістю повною мірою усвідомлювати характер своїх дій/бездіяльності, тобто як фактичну сторону, так і суспільну небезпеку свого діяння; та

2) керувати своїми діями [15, с. 126].

Деякі вчені виділяють три критерії формули осудності/неосудності:

1) юридичний – факт вчинення злочину певною особою;

2) психологічний – обумовлена психічним станом здатність особи усвідомлювати свої суспільно небезпечні дії та керувати ними;

3) медичний – наявність у особи психічного здоров'я [16, с. 20].

Формула осудності, на нашу думку, складається з двох критеріїв: юридичного та психологічного.

Юридичний критерій осудності включає факт вчинення злочину психічно здоровою особою, яка здатна усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпеку злочину і керувати ними під час вчинення злочину. Ми приєднуємося до точки зору дослідниці Т. М. Приходько, згідно з якою вирішення питання про осудність виникає у зв'язку із вчиненням суспільно небезпечного діяння. Встановлений факт вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України, складатиме зміст юридичного критерію лише тоді, коли буде доведено, що дане діяння вчинене саме тією особою, щодо якої вирішується питання про осудність [17, с. 9].

Психологічний критерій характеризує стан психіки суб'єкта під час вчинення злочину, тобто виявляє рівень розвитку його психічних функцій, і це обумовлює здатність особи усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпеку вчиненого злочину, а також здатність керувати ними. Ця здатність є показником належного психофізичного та вікового розвитку людини.

Інтелектуальна ознака психологічного критерію характеризує здатність особи під час вчинення злочину усвідомлювати фактичну сторону та суспільну небезпеку вчиненого діяння і його наслідки. Ця здатність формується з урахуванням соціального досвіду людини, шляхом переосмислення усієї інформації, яка надходить із зовнішнього світу.

Під вольовою ознакою психологічного критерію розуміється здатність особи під час вчинення злочину керувати своїми діями. Це означає, що людина у разі одержання інформації із зовнішнього світу, керуючись своїми переконаннями, бажаннями, здатна контролювати свої дії з точки зору права, моралі, обираючи при цьому певну форму вияву своєї волі (законну або незаконну).

Фактично психологічний критерій осудності характеризує три ознаки: інтелектуальну, вольову та емоційну. Однак до формули осудності включені лише дві ознаки: інтелектуальна та вольова. Емоційна ознака не має самостійного значення, але вона повинна враховуватися при встановлюванні осудності, бо, наприклад, у разі вчинення суспільно небезпечного діяння, передбаченого Кримінальним кодексом України у стані сильного душевного хвилювання, постає питання про можливість бути суб'єктом злочину. Наприклад, якщо судово-психологічна експертиза визнає, що злочин було вчинено під впливом сильного душевного хвилювання (яке обмежує можливості усвідомлювати значення своїх дій та їх регуляції), викликаного неправомірним або аморальними діями потерпілого, то ця обставина відповідно до пункту сьомого частини першої статті 66 КК України може бути визнана судом як пом'якшувальна [18, с. 131].

Аналізуючи визначення осудності, яке дано законодавцем у частині першій статті 19 КК України, ми підтримуємо думку вітчизняних вчених, що слід змінити неважко формулювання «могла усвідомлювати свої дії». Більш вдалим буде таке визначення «могла усвідомлювати фактичний характер і суспільну небезпеку вчиненого діяння (дії/бездіяльності)», бо вона характеризує свідоме ставлення особи до вчиненого злочину, а не стан свідомості взагалі [19, с. 108-109].

Не слід виключати можливості вчинення злочинів, передбачених статтями 178, 179 КК України,

іноземними громадянами та особами без громадянства.

У частині першій статті 6 КК України сказано, що особи, які вчинили злочин на території України, підлягають кримінальній відповідальності за Кримінальним кодексом України. Таким чином, мова йде і про громадян України, і про іноземних громадян (у тому числі – громадян СНД), і про осіб без громадянства або із подвійним громадянством.

Таким чином, якщо громадянин України вчинить незаконні дії щодо релігійних споруд або святинь на території України, він нестимете кримінальну відповідальність за статтями 178, 179 КК України. Аналогічно вирішується питання щодо іноземних громадян, які не користуються імунітетом, та осіб без громадянства, якщо вони вчинять такі злочини на території України.

Відповідно до частини четвертої статті 6 КК України питання про кримінальну відповідальність дипломатичних представників іноземних держав та інших громадян, які за законами України і міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не є підсудні у кримінальних справах судам України, у разі вчинення ними злочину на території України вирішується дипломатичним шляхом.

Крім того, згідно з частиною першою статті 7 КК України, громадяни України та особи без громадянства, що постійно проживають на території України, які вчинили злочини (у т. ч. незаконні дії щодо релігійних споруд або святинь) за її межами, підлягають кримінальній відповідальності за Кримінальним кодексом України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

У разі, якщо такі особи зазнали кримінального покарання за межами України, вони не можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності за ці злочини на території України (ч. 2 ст. 7 КК України), що відповідає положенням частини першої статті 61 Конституції України, у якій йдеться про те, що ніхто не може бути двічі притягнутий до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення.

Таким чином, враховуючи критерії, які покладені законодавцем в основу правового інституту суб'єкта злочину, ми погоджуємося, що суб'єктом злочинів, передбачених статтями 178, 179 КК України, згідно з положеннями статті 22 КК України, є фізична осудна особа (громадянин України, іноземний громадянин, особа без громадянства або з подвійним громадянством), якій до вчинення злочину виповнилось шістьнадцять років. Це відповідає тяжкості і суспільній небезпеці таких злочинів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Уголовный закон. Опыт теоретического моделирования / [Анашкин Г. З., Бородин С. В., Гальперин И. М., Загородников Н. И., и др.] ; Отв. ред.: С. Г. Келина, В. Н. Кудрявцев. – М. : Наука, 1987. – 276 с.
2. Козлов А. П. Понятие преступления / А. П. Козлов. – С.-Пб. : Юрид. центр Пресс, 2004. – 819 с.
3. Российское уголовное право. Общая часть / [Баулин Ю. В., Голик Ю. В., Звечаровский И. Э. и др.] ; Под ред. В. С. Комиссарова. – СПб. : Питер, 2005. – 560 с.

4. Кримінологія. Загальна та Особлива частини : підручник для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / [Даньшин І. М., Голіна В. В., Валуйська М. Ю., Лисодєд О. В. і ін.]; В. В. Голіна (заг.ред.). – [2-ге вид., переробл. і доп.]. – Х. : Право, 2009. – 288 с.
5. Павлов В. Г. Суб'єкт преступлення в уголовном праве / В. Г. Павлов. – С.-Пб. : Изд-во С.-Петербур. юрид. акад., 1999. – 118 с.
6. Концепция проекта Уголовно-процессуального кодекса Республики Казахстан / Penalreform [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tortureprevention.penalreform.org/resources/concept-criminal-code-republic-kazakhstan>.
7. Проект Кримінального кодексу України (підготовлений авторським колективом на чолі з заслуженим юристом України, доктором юридичних наук, професором В. М. Смітєнком у проекті Кримінального Кодексу України, який був підготовлений за завданням Комісії (тепер Комітету) Верховної Ради України з питань правопорядку і законності та внесений народним депутатом О. Б. Матковським на розгляд Верховної Ради в першому читанні) // «Іменем закону». – 16 травня 1997 року. – № 20. – С. 1-16.
8. Концепція розвитку законодавства України на 1997–2005 роки / [В. Ф. Опришко, М. І. Єрофєєв, В. К. Лисичко та ін.]; Інститут законодавства Верховної Ради України. – Київ, 1997. – 122 с.
9. Кузнецова Н. Ф. Цели и механизм реформы Уголовного кодекса / Н. Ф. Кузнецова // Советское государство и право. – 1992. – № 6. – С. 8-16.
10. Бажанов М. И. Уголовное право Украины: Общая часть / М. И. Бажанов. – Днепропетровск : Пороги, 1992. – 167 с.
11. Скакун О. Ф. Теория государства и права : учебник. – Харьков : Консум; Ун-т внутр. дел, 2000. – 704 с.
12. Модельный уголовный кодекс : Рекомендательный законодательный акт для Содружества Независимых государств. Принят на VII пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств – участников СНГ 17 февраля 1996 г. / Межпарламентская Ассамблея государств – участников Содружества Независимых Государств [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://www.iascis.ru/html/?id=22&pag=30&nid=1>.
13. Трахтеров В. С. Вменяемость по советскому уголовному праву: Конспект лекций / В. С. Трахтеров. – Харьков : Изд-во Харьковск. юрид. ин-та, 1966. – 15 с.
14. Тихенко С. И. Невменяемость и вменяемость / С. И. Тихенко. – К. : Юриздат НКЮ СССР, 1927. – 104 с.
15. Кримінальне право України: загальна частина : підручник / [Александров Ю. В., Антипов В. І., Володько М. В. та ін.]; Відп. ред. Я. Ю. Кондратьєв; наук. ред. В. А. Клименко та М. І. Мельник. – К. : Правові джерела, 2002. – 423 с.
16. Богомяков Ю. С. Проблемы невменяемости в советском уголовном праве: (Понятие вменяемости) : учеб. пособ. / Ю. С. Богомяков. – Уфа : Изд-во Башкир. ун-та, 1978. – 38 с.
17. Приходько Т. М. Проблема обмеженої осудності в кримінальному праві : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Кримінальне право і кримінологія; кримінально-виконавче право» / Т. М. Приходько. – К., 2001. – 20 с.
18. Кримінальний кодекс України : науково-практичний коментар / [О. М. Алієва, А. П. Бабий, Л. К. Гаврильченко, Т. О. Гончар, І. С. Доброход та ін.]; відп. ред. Є. Л. Стрельцов. – [7-е вид., перероб. і допов.]. – Х. : Одиссей, 2011. – 824 с.
19. Гончар Т. О. Розвиток осудності у доктрині та кримінальному законодавстві України/ Т. О. Гончар // Правова держава. – 2008. – № 10. – С. 106-111.

УДК 343.352(477)

БОРОТЬБА З КОРУПЦІЄЮ ЧИ ПРОВОКАЦІЯ ПІДКУПУ?

FIGHTING AGAINST CORRUPTION OR PROVOCATION OF BRIBERY?

Бурдега Р.В.,

студент V курсу

Інституту прокуратури та слідства

Національного університету «Одеська юридична академія»

У статті досліджено правомірні і неправомірні методи діяльності правоохоронних органів у боротьбі з корупцією. Автором визначено доцільність визнання суб'єкта провокації підкупу загального суб'єкта злочину. Проаналізовано кримінальне законодавство зарубіжних країн щодо застосування на практиці провокації підкупу.

Ключові слова: неправомірна вигода, провокація підкупу, службова особа, правоохоронні органи.

В статье исследованы правоммерные и неправоммерные методы деятельности правоохранительных органов в борьбе с коррупцией. Автором определена целесообразность признания субъекта провокации подкупа общего субъекта преступления. Проанализированы уголовное законодательство зарубежных стран по применению на практике провокации подкупа.

Ключевые слова: неправоммерная выгода, провокация подкупа, должностное лицо, правоохранительные органы.

In the article the legitimate and illegitimate methods of law enforcement concerning the fight against corruption are observed. The author defines the feasibility of recognition of general subject of crime as a subject provoking bribing the criminal law of foreign countries on the practical application of provocation of bribery was analyzed.

Key words: undue benefit bribery provocation, office-bearer, law enforcement agencies (authorities).

Наукове видання

**НАУКОВИЙ ВІСНИК
УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Серія ПРАВО

Випуск 23

Частина I

Том 3

Коректура • *авторська*

Комп'ютерна верстка • *Наталья Ковальчук*

Формат 64x90/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 30,46. Замов. № 10/13. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.
Телефон +38 (0552) 39-95-80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.